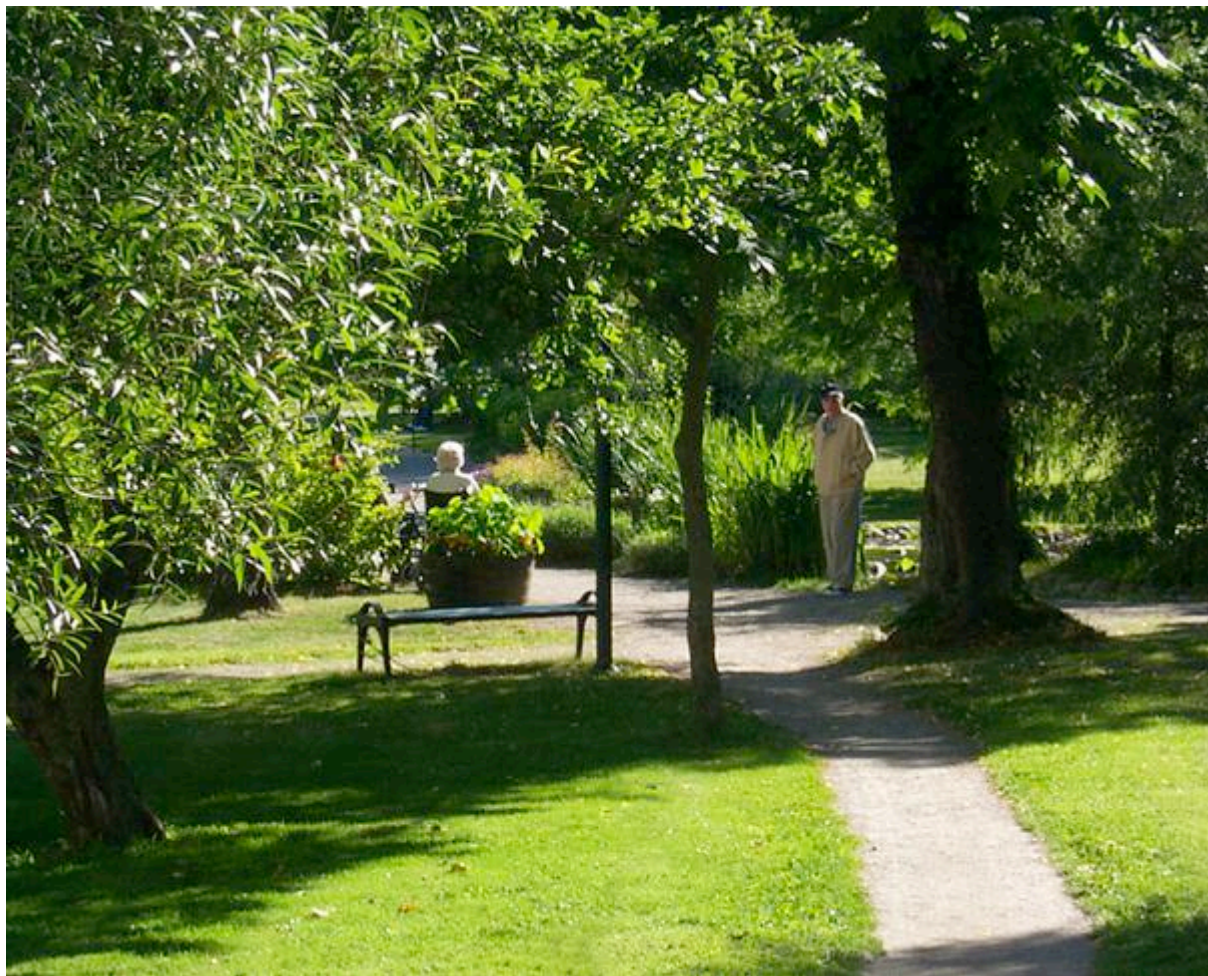

Landstinget i Uppsala län

Natur i vården: januari-juni 2006

Slutrapport

Sven-G Hultman, 2006-07-18

Innehåll

Förord	3
Verksamhet 1/1–30/6 2006	4
Spridning av förstudien	4
PM: Information och utbildning	4
PM: Utlysning av bidrag	4
Nätverksarbete, föreningsbildning	4
Studieresa	5
Idémöte: Djur i vården	5
Fortsatt verksamhet: förslag	6
Sprid kunskap och intresse	6
Utveckla ”lokala projekt”	6
In i ordinarie verksamhet	6
Skaffa ”motor och verkstad”	6
Tids- och kostnadsplan höst 2006 – 2007	7

Bilagor

1. Informationsinsatser för Natur i vården	8
2. Utlysning av bidrag	15
3. Studieresa	16

Förord

Landstingsstyrelsen beslutade 2005-04-25 att beställa en ”förstudie av ’gröna’ terapier och behandlingsmetoder”. Uppdraget gick till undertecknad. Förstudien genomfördes under sommar/höst 2005 och resulterade i rapporten ”Natur i vården. Grön terapi och rehabilitering – en naturlig del av framtidens hälso- och sjukvård?”. Rapporten avlämnades i slutet av december.

Den 27 mars 2006 beslutade Landstingsstyrelsen att ”godkänna förstudierapporten samt att projektet ”överförs för implementering till hälso- och sjukvårdsstyrelsen.” Inga politiska skillnader förelåg vad gäller rapportens huvudsakliga inriktning.

Under hösten var arbetet placerat under landstingsstyrelsens stab med utvecklingsdirektör Ingvar Sjögren som ansvarig. Efter landstingsstyrelsens beslut i mars 2006 övergick ansvaret till hälso- och sjukvårdsdirektör Tommie Lundberg, med Kerstin Bünsow, chef för samhällsmedicinska enheten, som närmaste beställare. Vid min pensionering i slutet av juni avslutades mitt uppdrag för landstinget

I denna rapport summeras verksamheten under första halvåret 2006 samt mina rekommendationer om fortsatta insatser. Förslagets huvuddrag presenterades för majoritetens landstingsråd 30/5 och för hälso- och sjukvårdsstyrelsen 20/6.

Sedan början på 90-talet har jag fört fram ”Natur i vården” som ett intressant komplement till hälso- och sjukvårdens arsenal av behandlingsmetoder. Från början var fokus enbart på ”det gröna”, alltså trädgårdsterapi, utevistelse etc. Det senaste årets kunskapsinhämtande om sambanden ”naturkontakt/hälsa” har övertygat mig om att kontakten med sällskapsdjur är en väl så viktig del av ”natur i vården”.

Det gläder mig att landstinget i Uppsala län – som det första i Sverige – beslutat påbörja arbetet med att introducera metoderna!

Sven-G Hultman

sven-g.hultman@swipnet.se

Tallmons äldreboende i Skutskär, före och efter renovering av innergård.

Verksamhet 1/1-30/6 2006

Spridning av förstudien

Förstudien har tryckts upp i 600 ex och hittills spritts i ca 300 exemplar enligt följande:

- Landstingsstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsstyrelsen, inkl. berörda tjänstemän (ca 50)
- Till alla som kontaktats under arbetets gång (ca 50)
- Diverse nationella kontakter (ca 20)
- Vid föredragningar (ca 30)
- I ett utskick 060505 till diverse nationella organisationer (bl.a. alla landsting) samt media, både dags- och fackpress. (ca 70)
- Löpande utskick från HSS kansli (okänt antal).

Rapporten kan laddas ner från landstingets hemsida, där den finns som ärende 48 vid Landstingsstyrelsens möte 060327:

http://www.lul.se/templates/page_5195.aspx

PM: information och utbildning

För att "Natur i vården/Grön terapi" skall utvecklas på ett positivt sätt krävs insatser av flera slag. En central uppgift är att sprida information och kunskap. Syftet med detta är att förklara/beskriva vad begreppet innebär, och att knyta och hålla kontakt med verksamheter och personer som har, eller borde ha, intresse för metoden. Genom detta påverkas samtidigt attityder.

I en PM av 060407 (bilaga 1) formulerades förslag till informationsinsatser på kort och lång sikt. Insatserna täcker ett brett spektrum av såväl skriftlig som muntlig information: seminarier, föredrag, foldrar, hemsida, nätverk, mediakontakter, påverka utbildningar och andra parter i länet m.m.

PM: Utlysning av bidrag

Ett av förstudiens förslag var att landstinget borde ge ekonomiskt stöd till dem som vill utveckla konkret verksamhet med Natur i vården. I en PM (bilaga 2) konkretiserades tanken. Denna PM användes när bidragsmöjligheten utlystes i bl.a. Upptinget nr 5/2006 och på Navet.

Nätverksarbete, föreningsbildning

Under våren togs, eller underhölls en mängd kontakter, både inom länet, på riksnivå och internationellt. Syftet var såväl att inhämta, som att sprida information och kunskaper. Ett konkret syfte var att stimulera till konkreta insatser inom landstinget. I det syftet fördes diskussioner med bl.a. lasarettet i Enköping, hospice, hab/rehab på Kungsgärdet samt Wiks folkhögskola.

Av särskild betydelse på längre sikt är det arbete som lades ner på att hitta former för kontinuerligt nätverksarbete i framtiden. Under hela 2005 hade LRF verkat för att skapa ett nationellt kontaktorgan. Tyvärr nådde man inte ända fram, bland annat eftersom inget nationellt organ ville stå som huvudman.

Därför valdes istället att starta nätverket underifrån. I mars 2006 beslutade en inbjuden grupp personer att bilda en ideell förening, Hälsans Natur. Föreningen riktar sig till alla i Sverige som har intresse för Natur i vården. Föreningens hemsida (www.halsansnatur.se) läggs ut under hösten 2006 och blir ett viktigt redskap för att sprida information och knyta kontakter mellan alla intresserade.

Arbetet med att bilda föreningen har skett inom ramen för landstingsuppdraget. Men landstinget ansåg sig tyvärr inte kunna stödja föreningen ekonomiskt, t.ex. med framtagande av hemsida.

Studieresa

Redan i starten av arbetet med förstudien, alltså våren 2005, diskuterades en resa för att inhämta färskna internationella kunskaper. Först under april/maj 2006 kunde resan förverkligas (bilaga 3). Den förlades till västra USA. På fem orter gjordes studiebesök under ledning av mycket kompetenta personer

- I San Fransisco guidade prof. Clare Cooper Marcus.
- I Redding (norra Kalifornien) visade en grupp som är ansluten till Delta Society sin omfattande verksamhet med "djur i vården".
- I Portland, Oregon, berättade och visade trädgårdsterapeuten Therezia Hazen om trädgårdarna vid sjukvårdsföretaget Legacy.
- I Seattle besöktes ett antal sjukvårdsinrättningar samt Delta Society's huvudkontor.
- I Minneapolis gjordes studiebesök bl.a. vid CENSHARE, Univ of Mpls.

Resan gav en stor mängd kontakter, flera hundra foton och kunskaper om ny litteratur. Det allmänna intrycket är att USA ligger två decennier före Sverige såväl vad gäller kunskaper som konkret arbete med Natur i vården. Vid sjukhus, äldreboenden och andra vårdinrättningar fanns väl planerade och nyttjade trädgårdar. Överallt användes "djurassisterade aktiviteter och terapi" – även inom akutsjukvården.

Intressant är att man inte sett att "horticultural therapy/healing gardens" och "animal assisted activities/therapy" är grenar på samma träd – Natur i vården. Alltmer börjar man dock uppmärksamma detta (även i Sverige).

Kunskaperna från resan har använts bl.a. vid ett antal föredragningar och vid

formulerandet av nedanstående förslag till fortsatt verksamhet.

Resan företogs tidsmässigt inom ramen för landstingsuppdraget. Landstinget ansåg sig dock inte kunna ta övriga kostnader för resan (flyg, bilhyror, mat, logi, omkostnader etc.), vilka därför bekostats privat av övertecknad.

Idémöte: "Djur i vården"

Efter omfattande diskussioner och planering hölls ett "Idémöte om Djur i vården" ute på Ultuna, SLU, i samarrangemang mellan landstinget och SLU. Syftet var att ge inspiration för forskningssamverkan som leder till ökad förståelse för djurkontakterns möjligheter att bidra till hälsa och välbefinnande inom vården. Cirka 25 personer deltog, tio från vardera SLU och LUL, plus fem från andra institutioner

En rapport från mötet finns på SLU:s hemsida:

http://www.omv.slu.se/ShowPage.cfm?OrgenhetSida_ID=6820

Därav framgår

- att deltagarna ansåg mötet vara mycket givande
- att mötet beslutade utse en grupp för att diskutera om man kan skapa någon form av forum/nätverk/centrumbildning eller liknande med uppdrag att driva utvecklingen vidare. Man betonade vikten av att ta vara på det regionala engagemanget vid Landstinget i Uppsala län, tillsammans med kompetensen vid SLU i Uppsala/Skara, Uppsala universitet m.fl.

Fortsatt verksamhet: förslag

I förstudien lämnas på sid. 18-19 ett antal förslag till hur Natur i vården skulle kunna utvecklas inom i första hand landstinget i Uppsala län. Nedan summeras dessa förslag, och samlas under några rubriker. Avslutningsvis finns en skiss till tidplan och kostnader för det närmaste året.

Förslag 1

Sprid kunskap & intresse

Om "Natur i vården" skall bli "en naturlig del av framtidens hälso- och sjukvård" krävs ett omfattande arbete med att sprida kunskap och intresse. Det krävs ett delvis nytt sätt att tänka, som idag ännu bara finns i mycket begränsad utsträckning. De förslag som lämnats i bilaga X kan utgöra en grund för arbetet.

Förslag 2

Utveckla "lokala projekt"

För att Natur i vården skall få genomslag är det viktigt att landstinget skaffar sig konkreta, egna erfarenheter. Detta bör ske genom att – som föreslaget i förstudien – stimulera praktisk verksamhet genom ekonomiskt stöd och rådgivning. Verksamheten måste följas upp, så långt möjligt genom utvärdering som görs av personer med forskningserfarenhet. Slutligen är det viktigt att resultaten diskuteras och sprids till vidare kretsar, såväl inom som utom landstinget.

Förslag 3

In i ordinarie verksamhet

Om Natur i vården skall bli en självklar del av landstingets arbete måste det in i det normala, löpande rutinerna. Exempel:

- Tas in i alla vanliga dokument och sammanhang: policies, flerårsplaner, budgetar, särskilda planer som t.ex. folhälsoplan etc.
- Särskilt viktigt är det att tankarna förverkligas i samband med alla byggprocesser, såväl vid ny- som ombyggnationer och i utformning av skötsel av ute- och inommiljöer.
- Samverkan med andra aktörer krävs där landstingets verksamhet ofta kuggar in:

kommunerna, turismen, utbildningsanordnare m.fl.

- Slutligen bör man klara ut var det centrala ansvaret för verksamheten skall ligga. I detta bör också ingå tanken på ett särskilt kompetenscentrum – i förstudien diskuteras som "central klinik" (jämför "verkstad" nedan).

Förslag 4

Skaffa "motor och verkstad"!

Alla ovan nämnda förslag kräver att det finns en person (på sikt flera personer) som har kompetens och resurser för att genomföra och driva på. Sådan kompetens saknas idag. Det är därför av avgörande betydelse att en person anställs snarast som har den kompetens som krävs. Inom "trädgårdsterapi" finns idag en del kompetens i Sverige genom de personer som utbildats på SLU (Alnarp). Däremot saknas förmodligen personer med kompetens inom "djur i vården", vilket den nyanställde därför måste tillägna sig genom egen utbildning.

Viktigt är att de som anställs får en placering i organisationen som ger stöd och en kreativ miljö. – "Motorn" måste ha en lämplig miljö, en "verkstad", för att fungera väl!

Tids- och kostnadsplan höst 2006 – 2007

Höst 2006 – inom befintliga resurser

- Rekrytering av projektledare inleds snarast efter semestern.
- Utdelning av bidrag.
- Genomför lämpliga delar av informationsinsatserna.
- Ta in Natur i vården i långsiktiga planer och budget 2007.

2007: kostnader (kkkr)

• Nyanställd, inkl omkostnader	0,6
• Ekonomiskt stöd till verksamheter	1,0
• Konsult/projektanställning	0,4
<i>Summa</i>	<i>2,0</i>

Sven-G Hultman
060407

Natur i vården/Grön terapi

Information och utbildning

För att "Natur i vården/Grön terapi" skall utvecklas på ett positivt sätt krävs insatser av flera slag. En central uppgift är att sprida information och kunskap. Syftet med detta är att förklara/beskriva vad begreppet innebär, och att knyta och hålla kontakt med verksamheter och personer som har, eller borde ha, intresse för metoden. Genom detta påverkas samtidigt attityder.

I denna PM formuleras förslag till informationsinsatser. Först listas en rad aktiviteter. Därefter beskrivs hur de föreslagna aktiviteterna kopplar till förstudiens vision och förslag.

Aktiviteter

1. Muntlig info: Seminarier och föreläsningar

Ett antal seminarier eller föreläsningar bör anordnas. Grundtanken är att ge en allmän beskrivning av hur "naturkontakt i vården" bedrivs (i Sverige och internationellt). Samtidigt beskrivs evidensläget och vilken utvecklingsverksamhet som pågår i Sverige, och särskilt inom landstinget i Uppsala län.

Exakt innehåll och utformning beslutas i samråd med den organisation eller grupp som seminariet vänder sig till. Basinformation ges av SGH, men det kan ibland vara lämpligt att ha med andra föreläsare för att fördjupa och konkretisera olika aspekter.

Förfrågan om intresse för seminarier bör ställas till:

1.1 Forsknings- och utbildningsintressenter – Uppsala län

a. Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap (prof. Marianne Carlsson) har uttryckt intresse för seminarier.

b. Uppsala universitet, Inst för psykologi

Univ.lektor Terry Hartig undervisar och forskar kring dessa frågor. Han är intresserad av att få en föreläsning för sina studenter, i syfte inte minst att stimulera dessa till att göra uppsatser och forskning kring sambanden naturkontakt-hälsa.

c. SLU - djursidan

Prof. Åke Hedhammar m.fl. är intresserade av fortsatt kontakt.

d. SLU – växtsidan

Ett motsvarande möte som för djursidan 23/5 2006 skulle kunna arrangeras.

e. Vårdutbildningar

Kanske kan vårdutbildningar av olika slag vara intresserade av att få översiktlig föreläsning i frågan. Det kunde också vara ett sätt att sprida intresset till studerande, och deras lärare.

1.2 Praktiker – Uppsala län

a. Institutioner/verksamheter som skulle vilja ha en föreläsning/seminarium kan sökas via deltagarna i Upplandsstiftelsens nätverk "Naturkontakt i vården".

b. Ledningsgrupper, staber, personalgrupper inom LUL.

- c. Öppen föreläsning (föreläsningar) inom ramen för SeSams verksamhet. Projektledaren Silvia Pardo har uttryckt intresse för detta, och även lagt in en blänkare om förstudien på deras hemsida. Där kan man även ladda ner förstudien. Se <http://www.sesam.uppsala.se/>
- d. Regionförbundets FoU verksamhet, särskilt kring Äldre frågor (Bo Lerman). I deras seminarieserier deltar personal från hela länet, även och inte minst kommunerna.
- e. Landstingsservice, kanske med en del av deras konsulter
Jfr 1.3b – Nationellt seminarium.
Ett seminarium för att diskutera om/hur tankar om grön terapi kan komma in: på vilket sätt, var, när... Från långsiktig planering, över enskilda byggprojekt till underhåll, successiv förnyelse och skötsel.
- f. Personalens dagar
Medverkan kunde ske med föreläsning, seminarium eller poster.

1.3 Nationella målgrupper

Något/några seminarier kan kanske vända sig även till personer utanför länet. Exempel:

- a. Nationell konferens om "Naturkontakt i vården"
Upplandsstiftelsen har tidigare arrangerat två breda konferenser om Natur i vården: 26/4 2001 i Uppsala (Årstagården) och 4/9 2003 i Enköping (KF-salen). Båda har vänt sig till engagerade inom vården i länet, såväl personal som politiker. Det borde vara intressant att arrangera ytterligare en sådan konferens, men nu kanske med även en nationell målgrupp.

En sådan konferens borde kunna få mycket stor uppslutning. Den kan kanske sägas likna de konferenser som anordnats av Landstinget i Stockholm (Forskningspro-

grammet Kultur i vården – vården som kultur) eller Wij trädgårdar (årligt höstseminarium). Skillnaden här skulle vara

- att både trädgårds- och djurkontakt beskrivs
- att söka spegla vad som pågår just nu
- att väcka nationella myndigheter och organ

Förmodligen skulle konferensen göras i samverkan med ett antal nationella organ:

- På djursidan t.ex. Manimalis, Svenska Kennelklubben, SLU
- På växtsidan t.ex. SLU, LRF, kanske SVO
- Myndigheter och verk: SNV? FHI? SKL?

En konferens av detta slag måste arrangeras långt i förväg. Tidigast tänkbara tidpunkt är sent på hösten 2006.

- b. Hälsa och hus, grönska och djur. Ett seminarium särskilt riktat till byggnadsarkitekter etc.

Hur påverkar insikten om nyttan av naturkontakt utformningen av vårdens byggnader? Ett seminarium i samverkan med Landstingsservice (Tommy Lenberg), och kanske Forum Vårdbyggnad, www.vardbyggnad.nu. Ett liknande seminarium med namnet "Vårdmiljödagen" arrangerades namnet 6/12 2005 av Sahlgrenska sjukhuset och Forum för Vårdbyggnad.

- c. Erbjudna medverkan vid symposier, mäsor etc.
Föreläsningar etc. vid trädgårdsmässor, djurmässor etc.

2. Skriftlig information

2.1 Förstudien på nätet

Slutrapporten finns som pdf-fil på landstingets hemsida, så att intresserade kan läsa och ev. ladda ner. Sannolikt kommer det att finnas intresse från många utanför landstingets sfär, både inom länet och nationellt.

Adress:

http://www.lul.se/upload/7692/gronterapioc_hrehabilitering.pdf

2.2 Distribution av förstudien.

Förstudien bör distribueras brett. Distribution har redan skett till ett 100-tal personer som SGH haft kontakt med under arbetet med förstudien, samt ett antal personer inom landstinget.

Ytterligare spridning bör ske

- till organisationer som bör ha intresse av frågan (regionalt, nationellt)
- till media (regionalt, nationellt).

Sändlistor bifogas, dels över dem som redan fått rapporten, dels de som ytterligare bör få den. I ett följebrev bör omnämnas det beslut som LS tagit.

(Jämför 6.3 nedan.)

2.3 Upptingets artikel i nr 9/2005, s. 8-9

Artikeln ger en kortare, mer lättläst journalistisk framställning, samt sätter in frågan i "landstingets värld".

(Tidningen finns väl kvar på landstingets hemsida en tid framöver, men hur länge? Ett år?)

2.4 Informationsfolder

I flera sammanhang behövs en mindre folder (4 A4?), som ger en översiktlig information. Den skall kunna delas ut vid seminarier/föreläsningar, finnas tillgänglig på nätet, sändas ut vid inbjudan att söka medel för planering/programskrivning m.m.

Innehåll:

- Kort historik
- Beskrivning av hur trädgårdsterapi och sällskapsdjur som terapi tillämpas i andra länder, och i Sverige.
- Evidensdiskussion.
- Utvecklingsverksamheter som pågår just nu i Sverige.
- Landstingets i Uppsala verksamhet.
- Kontaktuppgifter
- Litteraturtips

Förmodligen bör det vara ett antal bilder också, och i så fall i fyrfärg. I annat fall kan kanske 2-färg vara tillräckligt.

2.5 Utlysning av bidrag till lokala verksamheter, eller inbjudan att ta kontakt för att diskutera idéer (jämför diskussion vid ledningsgruppens första möte 060405).

För detta behövs:

- Notiser i Upptinget, Ackis tidning (Ronden) och andra liknande blad.
- Notis på intranätet
- Riktat utskick till
 - de som redan uttryckt intresse
 - strategiska verksamheter

I notiser etc. kunde man hänvisa till en PM som kunde beställas, eller helst laddas ner från intranätet. Där skulle man närmare beskriva vad försöksverksamheter med Natur i vården skulle syfta till, hur bidragsgivningen planeras ske, och specifikt vad en intresseanmälan skall innehålla.

2.6 Egen artikel i UNT (m.fl. länsorgan, eller nationella?)

Syftet med detta skulle vara att informera, väcka, få kontakter, inbjuda till fortsatt diskussion etc.

3. Power-Point material

Som underlag för föreläsningar, men kanske också möjligt att ladda ner från hemsidan, kan det behövas en serie bilder i PowerPoint-teknik. Bilderna skall berätta om vad grön terapi är, och vad landstinget vill med sin satsning. Genom att bildernas texter är mycket kortfattade, och kompletteras med foton i färg, blir de effektiva som bärare av koncentrerade budskap.

Ett antal sådana bilder finns redan och har använts vid föredragningar till LS, HoS m.fl.

4. Nätverk lokalt/regionalt

Vid den konferens om Natur i vården som Upplandsstiftelsen arrangerade i april 2001 framkom önskemål från deltagarna om att kunna få fortsatt information kring dessa

frågor. En arbetsgrupp bildades med US (Annika Ljungström) som sammankallande.

Gruppen har genomfört följande:

- Ett informationsbrev sändes ut i juni 2002, och har sedan följts av ytterligare något.
- Den 20/4 2004 arrangerade arbetsgruppen ett möte och studiebesök på FUB:s gård Tallkrogen i Björklinge. Ett 15-tal (?) personer deltog. Nätverket kallar sig nu "Natur och hälsa".
- Den 7/10 2004 träffades 19 personer på Tierps sjukhus för information och diskussion.
- Den 28/4 2005 träffades 14 personer på US kontor.
- Den 13/9 2005 träffades 14 personer, åter på US kontor. Därvid informerade SGH om förstudien "Grön terapi". Mötet beslutade kalla nätverket "Naturkontakt i vården". Vidare diskuterades syfte etc.

Vid senast nämnda möte enades man om följande (citat ur Minnesanteckningarna):

Nätverkets syfte

Syftet är att

- utbyta erfarenheter hur man kan arbeta för att öka livskvalitet och främja hälsa hos patienter, omvårdnadstagare och anhöriga
- rehabilitera och habilitera
- sprida kunskap om evidensbaserad forskning
- stödja igångsättandet av olika verksamheter

Nätverkets målsättning

Målsättningen är att

- få igång läkande trädgårdar
- vårdtagare ska få möjlighet till naturkontakt
- få in den här typen av verksamhet i ett tidigt skede i samhällsplaneringen
- skaffa uppdragsgivare

Nätverkets roll

Vår roll är att skaffa information/erfarenheter som underlag för en omvärldsanalys

samt att sprida och driva denna fråga vidare (läkande trädgårdar, grön terapi, grön rehabilitering).

Gruppens nästa möte är bokat till 7/9 kl 0930. Tinna Forsling, Enköpings kommun, kallar. Man har bett att då få information om landstingets arbete med Natur i vården.

En diskussion har förts med US och gruppen. Från US sida menar man att gruppen, med ovan nämnd inriktning, inte passar inom US. Framtida verksamhetsformer kunde vara att utgöra forum för informationsutbyte via infobrev och 1-2 träffar per år. En mer aktiv roll är också tänkbar.

En möjlighet är att gruppen inordnas som en regional grupp inom det nationella nätverk som redovisas i nästa punkt.

5. Nationellt nätverksarbete

Projektledaren bör följa den nationella utvecklingen genom deltagande i konferenser, seminarier etc. och personliga kontakter.

Under 2005 har diskussioner förts vid ett antal nationella möten om att starta en särskild förening, för "Natur och hälsa", i förlängningen av LRF:s projekt Naturlig laddning (www.naturligladdning.se). Dessa planer är inte längre aktuella.

Som en möjlighet till möten och samling hänvisar man till "Partnerskap Alnarp" (<http://partnerskapalnarp.slu.se/gem/ettan.aspx>). Den 1/1 2006 startade där en inriktning mot "Landskap". Inom denna ram finns bl.a. Alnarps forskningsområde "Hälsa och rekreation", d.v.s. Patrik Grahns grupp, rehabiliteringsträdgården etc.

Mot denna bakgrund beslutade ett antal personer, inkl. SGH, att starta en nationell förening. En sådan bildades vid ett konstituerande möte 2006-03-02. Syftesparagrafen i stadgarna lyder:

Föreningen skall främja och utveckla verksamheter där man använder natur- och djurkontaktens läkande kraft. Syftet är yt-

terst att kontakt med djur och natur skall vara ett självklart inslag i förebyggande, läkande och lärande verksamheter.

Detta kan ske t.ex. genom att samla och förmedla kunskap till medlemmarna och till organisationer i omvärlden inom både privat och offentlig sektor.

Föreningens första verksamhet blir att starta en hemsida, samt att snarast därefter gå ut med information för att värva medlemmar.

Denna förening, och dess hemsida, kan vara ett effektivt redskap som även landstinget i Uppsala kan använda för att nå ut med information och kunskap, och använda som mötesplats.

6. Mediakontakter

6.1 Upptinget

- a. Upptingets artikel om förstudien i nr 9, sid. 8-9.
- b. Notis när LS tagit sitt beslut. En sådan fanns i Uppsnabbat nr 4, 27 mars.
- c. Inbjudan att söka medel för programskrivning, alt. kontakt för diskussion kring tänkbart projekt/verksamhet.

6.2 LUL:s hemsida

- a. Förstudien finns för nerladdning (se punkt 2a ovan).
- b. Därifrån kan även Upptingets artikel enligt 6.1.a ovan laddas ner.

6.3 Via landstingets infoenhet

Pressmeddelande om förstudien och LS beslut till media (länet, nationellt), inkl. viss fackpress. (Jämför 2b ovan.)

Aktiviteterna knutna till förstudiens förslag

Basinformation, tillgänglig för alla

För så gott som alla syften och målgrupper behövs en basinformation genom följande aktiviteter:

- 2a Förstudien som pdf på www.lul.se
- 2b Upptingets artikel i nr 9/2005, s. 8-9
- 2c Informationsfolder
- 2f Artikel i UNT (m.fl. tidningar och tidskrifter?)

PowerPointmaterial

- 3 En basserie med bilder skulle kunna finnas på lul:s hemsida för läsning där, eller för nerladdning.

Egen kompetensuppbyggnad

För att få ökad och aktuell kunskap måste information hämtas in kontinuerligt, genom deltagande i seminarier och konferenser, litteraturstudier, via nätet m.m.

En annan viktig väg är att hålla löpande kontakter på rikspanet:

- 5 Nationellt nätverksarbete

Färsk kunskap från USA hämtas in genom en studieresa i april/maj.

A1. Lokala verksamheter

I förstudien föreslås att stimulans skall ges så att lokala verksamheter kommer igång.

Detta kan ske i ett par steg:

- projektledningen utlyser möjlighet till bidrag
- lokala verksamheter sänder in enkel intresseanmälan
- ett antal verksamheter tilldelas bidrag för att göra grundlig plan
- ansökan om medel för verksamheten söks
- verksamheten startas, och följs upp enligt planen.

För ovanstående behövs följande informationsaktiviteter (utöver basinformationen 2a-c och 3):

- 1.1 Seminarier för forskningsintressenter, för att stimulera dessa att själva söka, eller delta i verksamheter på förfrågan från lokala verksamheter.
- 1.2 Seminarier för praktiker – lokala verksamheter som funderar på att ansöka om bidrag, eller på annat sätt starta verksamhet med ”natur i vården”.
- 2.d Notiser för att utlysa bidragsmöjlighet och PM som beskriver bidragsprocessen.
- 4 Det lokala nätverket kan fungera som spridningsväg för information.

A2. Utredning av kompetenscentrum

Om denna utredning skall göras bör en grupp tillsättas, med projektledaren som sekreterare. Gruppen bör ha nytta av basinformationen (2a-c och 3), inte minst vid de många samråd och överläggningar som behövs med olika parter, inom och utom landstinget.

Vidare bör utredningen ha nytta av det nationella nätverksarbetet (5).

B1. Landstingsservice – design för hälsa, med fokus på effekt av naturkontakt

- 1.2e Internt seminarium för info och diskussion (ett eller flera, olika målgrupper?)
- 1.3b Nationell konferens

B2. Inventering av stöd för privata företag etc.

Inventeringen måste föregås av en PM som beskriver syfte, och vad som redan är känt (internationellt, nationellt och lokalt).

Därefter kan arbetet bedrivas i ett par steg:

- ta in grundinformation genom telefon och e-post
- arrangera ett seminarium för att komplettera och diskutera resultatet av första inventeringen
- rapport, ev. med förslag.

B3. Fördjupade kontakter med andra parter i länet

Som inslag i detta arbete kan informationsaktiviteter behövas (återigen, förutom basinformation enligt ovan). Beroende på hur kontakterna utvecklas kan olika typer av föredragningar bli aktuella.

- 1.2 Seminarier/föreläsningar för lämpliga enheter inom kommunerna, länsstyrelsen, regionförbundet, FK, LRF m.fl.
Ett brev skulle kunna spridas brett, där jag erbjuder mig att komma och berätta för intresserade grupper, enheter etc.?
4. Ett lokalt/regionalt nätverk är naturligtvis ett viktigt inslag, för att få kontakter och för att förmedla information.

B4. Undersöka hur grön terapi kommer in i vårdutbildningar

Detta arbete handlar i grunden om inventering. Men det skulle också kunna bli fråga om att informera på de utbildningar som finns. I så fall blir följande informationsaktiviteter aktuella (utöver skriftligt material för utdelning, samt PP).

- 1.2 Seminarier, föreläsningar.

C. Stöd och styrning

Förslagen under denna rubrik avser i huvudsak sådant som måste göras av andra än projektledaren. Detta eftersom det handlar om hur ”grön terapi/natur i vården” skall knytas in i landstingets ordinarie verksamhet. Föredragningar och skriftligt material behövs förstås även här, för att ge basinformation etc.

Förslag till utlysning

Bidrag för ”Grön terapi”!

//Nedanstående utkast publicerades i lätt reviderad form på Navet. Bidragsmöjligheten utlystes också via en notis i Upptinget nr 5/2006//

I mars beslutade landstingsstyrelsen att godkänna en rapport om hur landstinget kan arbeta för att göra ”Natur i vården” till ”en naturlig del av framtidens hälso- och sjukvård”.¹ Man beslutade också att överföra projektet för implementering till Hälso- och sjukvårdsstyrelsen.

Ett av förslagen går ut på att landstinget bör stödja lokala initiativ för att få igång praktisk verksamhet. Medel har avsatts i årets budget för detta.

Två typer av bidrag

Två typer av bidrag kan sökas:

Planeringsmedel.

De projekt/verksamheter som startas måste ha en väl genomtänkt plan. Att göra en sådan kan kräva såväl tid som, inte minst, att en person kan avdelas för att genomföra utredningar, kontakta samarbetspartners inom bland annat forskningsinstitutioner och skriva samman planen.

Ansökan om medel för en sådan planeringsinsats kan göras kortfattad, cirka 2 A4-sidor. Där beskrivs syfte, förutsättningar, modell för uppföljning/utvärdering, ekonomi, hur projektet/verksamheten skall kunna inordnas i löpande verksamhet etc.

Medel för genomförande

I den mån en plan av ovan antytt slag redan finns, kan medel sökas för konkret genomförande. De krav som ställs på en sådan plan finns på sidan 18 i nämnda rapport.

Bedömning av ansökningar

Några av de faktorer som beaktas när beslut tas om stöd är följande:

1. Både projekt som har fokus på trädgårdar och de som har fokus på sällskapsdjur bör få stöd (se rapporten sid. 11).
2. Mätning av effekter av projektet/verksamheten måste kunna redovisas. Därför är samverkan med forskande institution ett viktigt kriterium, liksom att projektet/verksamheten sträcker sig över så lång tid att effekter blir möjliga att avläsa.
3. Effekter bör studeras på såväl patienter som personal och anhöriga.
4. Projektet bör ha en sådan inriktning att det senare kan tillämpas på en ganska stor patientgrupp.

Frågor?

Kerstin Bünsow svarar på frågor om xxx: tel. 611 6203, kerstin.bunsow@lul.se. Rapportens författare, Sven-G Hultman, kan kontaktas för föredragning, seminarium eller diskussion: 13 06 90, 070-626 6733, sven-g.hultman@swipnet.se.

Sista ansökningsdag

Ansökningar sänds till XX, YY och skall ha kommit in senast (troligen) 15/9 2006.

¹ Rapporten kan beställas från XX, YY eller läsas och laddas ner från nätet:
www.lul.se/upload/7692/gronterapiochrehabilitering.pdf

Bilaga 3

Study tour USA April-May 2006: "Nature and Healthcare: Horticultural and Animal Assisted Therapy/Activities"

April		
13	Thursday	10:15 dep. Arlanda, 17:35 arr. San Fransisco
14	Friday	09-13. Visits to Healing gardens in San Fransisco. Host: Professor Clare Cooper Marcus ²
15	Saturday	More visits to Healing gardens.
16	Sunday	Travel to Redding, northern California. Study visits concerning AAA/AAT, arranged by the local group of Delta Society ³ . The groups name is "Prescription: Pets". Chairman: Donna Conrad.
17	Monday	1000 Canyonwood Skilled Nursing 1400 Northern California Rehab Hospital - AAA
18	Tuesday	1030 Turtle Bay River 1500 SRMC Critical Care
19	Wednesday	1000 Mercy Hospital
20	Thursday	0930 Applewood Inn Skilled Nursing Facility 1300 Northern California Rehab Hospital – AAT
21	Friday	Travel to Portland ≥ 7 timmar.
22	Saturday	11.30-14.00. Meeting with Teresia Hazens and visit to Good Samaritan Hospital. ⁴ Introduction to visits that will be made the coming Saturday – Tuesday in and around Portland.

² Clare Cooper Marcus is a pioneer in garden therapy, especially healing gardens. She is professor emerita from the University of California, Berkeley, Departments of Architecture and Landscape Architecture. She has written many books and lectured in many countries. She is co-author of the seminal book "Healing Gardens. Therapeutic Benefits and Design Recommendations", John Wiley & Sons, 1999.

³ Delta Society is one of the three, national organizations in USA that work with Animal Assisted Activities/Therapy. This is done through education and information, plus licensing Pet Partner Teams through a "Pet Partners Program". <http://www.deltasociety.org/home.htm>

23	Sunday	Weekend - free
24	Monday	Visits to gardens at hospitals and care centers in/around Portland.
25	Tuesday	Visits to gardens at hospitals and care centers in/around Portland.
26	Wednesday	Travel to Seattle.
27	Thursday	Study visits arranged by Delta Society. Focus is on AAA/AAT. ⁵
28	Friday	As above
29	Saturday	Free
30	Sunday	Free
May		
1	Monday	Visit at the HQ of Delta Society. Summary of experiences, plus final questions concerning AAA/AAT.
2	Tuesday	Possibly some more study visits.
3	Wednesday	Travel to Minneapolis.
4	Thursday	Study visit with CENSHARE at the Univ of Minnesota, Minneapolis. ⁶ 0930: meeting with founder and former director, prof. Robert Anderson.
5	Friday	Study visits in/around Mpls.. Dep for Sweden 18.52
6	Saturday	15.30: Arrival Arlanda, Sweden

⁴ Therezia Hazens is a very well known licensed garden therapist. She works with the big, private health and sickcare company Legacy Health System. The company has more than 8500 employees and runs both acute care and preventive health programs.

⁵ The visits are arranged by Delta Society's headquarter. We also get the possibility to meet with central people and discuss how education and training is planned. This will be very valuable in our work to build a similar organization in Sweden.

⁶ CENSHARE is an abbreviation for Center to Study Human Animal Relationships and Environments. Focus is on the Human-Animal Bond. CENSHARE is active in both research, information, and education.

